

„Monitor chiński” omawia i komentuje aktualną sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w Chińskiej Republice Ludowej oraz chińskie działania w Europie Środkowo-Wschodniej.

DR BARTOSZ KOWALSKI

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR CHIŃSKI

GRUDZIEŃ 2022

Koniec z polityką „zero Covid”. Trzy lata od wybuchu pandemii, władze ChRL odeszły od reżimu ścisłych obostrzeń i izolacji, czyniąc to najwyraźniej bez wcześniejszego przygotowania, co w krótkim czasie spowodowało lawinowy wzrost zachorowań. Polityka „zero Covid” przełożyła się na spowolnienie gospodarcze i była niezwykle uciążliwa dla społeczeństwa, w krańcowych przypadkach prowadząc do takich tragedii, jak pożar w Urumczy. Jednak główną przyczyną radykalnego odwrotu od „zero Covid” wydaje się być przede wszystkim konstatacja chińskich władz, że dotychczasowa strategia w walce z pandemią była nieefektywna i nie pozwalała na powstrzymanie wzrostu liczby zakażeń.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

1 grudnia: wspólne patrole rosyjskich i chińskich bombowców dalekiego zasięgu. Oprócz wspólnego patrolu na Morzu Japońskim i Morzu Wschodniochińskim, rosyjskie (Tu-95MS) i chińskie bombowce (Xi'an H-6Ks) odwiedziły bazy swoich wojskowych partnerów z drugiego państwa. Z kolei w dniach 21-27 grudnia marynarki wojenne obu państw przeprowadziły wspólne manewry na Morzu Wschodniochińskim, obejmujące m.in. zwalczanie łodzi podwodnych i atak na statek wojenny z użyciem artylerii. Zdaniem ministra spraw zagranicznych Sergieja Ławrowa, zacieśnianie współpracy wojskowej między Rosją i Chinami, w tym poprzez wspólne patrole i ćwiczenia, jest spowodowane ekspansją NATO w regionie Azji i Pacyfiku.

8 grudnia: chińskie marki stanowią już jedną trzecią rynku samochodowego w Rosji. W okresie styczeń-listopad 2022 roku udział chińskich producentów samochodów osobowych (Haval, Chery, Geely) w rynku rosyjskim wzrósł z 9,6% do 31,3%. Ekspansja chińskich marek jest związana przede wszystkim z wycofaniem się większości zachodnich producentów z Rosji po agresji na Ukrainę i zachodnimi sankcjami, które pozbawiły rosyjskich producentów wielu materiałów i części niezbędnych do produkcji aut.

9 grudnia: zmiany w kierownictwie KPCh we władzach lokalnych. Nowi sekretarze partii zostali mianowani w Tianjinie (Chen Min'er, dotychczas szef partii w Chongqing), Chongqing (Yuan Jiajun, wcześniej szef partii w Zhejiangu), Zhejiangu (Yi Lianhong, dotychczas sekretarz KPCh w Jiangxi), Jiangxi (Yin Hong, wcześniej szef partii w Gansu) i Gansu (Hu Changsheng, który dotychczas pełnił

funkcję gubernatora prowincji Heilongjiang). Wymienieni politycy, z wyjątkiem Yi Lianhonga i Hu Changshenga, są postrzegani jako postaci blisko związane z Xi Jinpingiem.

10 grudnia: Chiny zbudują gazociąg w Argentynie. Kontrakt w wysokości 1,905 mld USD (13,62 mld RMB) ma zostać wykonany w ciągu 42 miesięcy. Realizacją projektu na zlecenie argentyńskiego rządu zajmie się konsorcjum składające się z Power China (70% udziałów) i Shanghai Electric (30%).

11 grudnia: Fu Cong nowym ambasadorem ChRL przy Unii Europejskiej. 57-letni Fu Cong pełnił dotychczas funkcję dyrektora departamentu ds. kontroli zbrojeń w chińskim MSZ. Stanowisko ambasadora przy UE pozostawało nieobsadzone przez blisko rok, po tym jak poprzedni szef placówki Zhang Ming został mianowany sekretarzem generalnym Szanghajskej Organizacji Współpracy. Zdaniem analityka Grzegorza Steca (MERICS) nominacja Fu Conga może być związana bezpośrednio z rosyjską inwazją na Ukrainę i jego wieloletnim doświadczeniem w pracach nad rozbrojeniem.

13 grudnia: Chiny i Iran podpisują 13 protokołów ustaleń (MoU) w ramach 25-letniego porozumienia o współpracy. Protokoły podpisano w trakcie wizyty wicepremiera Hu Chunhua w Teheranie; obejmują energetykę, surowce (ropę i gaz), wspólne inwestycje, współpracę finansową i bankową, transport i infrastrukturę. Dokumenty te mają stanowić podstawę porozumień, które zostaną zawarte prawdopodobnie w czasie najbliższego spotkania przywódców obu państw.

15 grudnia: fala infekcji Covid-19 w Chinach zaczęła się na długo przed odejściem od polityki „zero Covid”. Taką opinię przedstawił Michael Ryan, dyrektor wykonawczy Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), ucinając sugestie, że nagły wzrost zachorowań spowodowało wycofanie się władz ChRL z restrykcyjnej polityki „zero Covid”. Zdaniem specjalisty, aby powstrzymać lawinowy wzrost zakażeń Chiny powinny przede wszystkim przyspieszyć tempo szczepień.

21 grudnia: wizyta Dimitrija Miedwiediewa w Chinach. Były prezydent Rosji, który obecnie pełni funkcję przewodniczącego partii Jedna Rosja, przyjechał do Pekinu na zaproszenie Komunistycznej Partii Chin (zob. komentarz).

22 grudnia: szczepionki BioNTech-Pfizer wysłane do Chin, aby szczepić obywateli Niemiec. Z dopuszczenia szczepionek Pfizera do warunkowego użycia w Chinach skorzystać mają na razie wyłącznie obywatele RFN (nawet 20 tyś.). Natomiast Niemcy zgodziły się w zamian, aby obywatele Chin mieszkający w Niemczech mogli być szczepieni preparatem Sinovac, który nie jest dopuszczony do użycia przez Unię

Europejską. Transakcja wiązana to efekt wizyty kanclerza Olafa Scholtza w Chinach w listopadzie br., choć ustalenia te ujawniono po czasie.

24 grudnia: rośnie liczba lotów w ramach chińsko-rosyjskiego „mostu powietrznego”. W pierwszych trzech tygodniach grudnia odbyło się co najmniej 48 lotów ciężkich samolotów transportowych An-124 i Il-76 z Chin, głównie z Zhengzhou. Zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w ten sposób transportowane jest zaopatrzenie wykorzystywane przez rosyjskie wojsko lub przemysł wojskowy (szerzej zob. [blog OSA](#)).

29 grudnia: Gao Xiang nowym dyrektorem Chińskiej Akademii Nauk Społecznych. 59-letni Gao Xiang jest historykiem specjalizującym się dziejach dynastii Qing, zastąpił na stanowisku Shi Taifenga, który został szefem Wydziału Zjednoczonego Frontu KC KPCh. Gao wywołał poruszenie w ubiegłym roku, publikując artykuł w którym dowodził, że izolacjonistyczna polityka dynastii Ming i Qing była spowodowana przede wszystkim potrzebą ochrony interesu narodowego i suwerenności przed zachodnią ingerencją i kolonizacją.

30 grudnia: wideorozmowa Xi Jinpinga z Władimirem Putinem. Przewodniczący ChRL ocenił, że w 2022 roku współpraca z Rosją stała się „dojrzała i wytrzymała”, wymieniając sukcesy w zakresie inwestycji, implementacji projektów, współpracy regionalnej, kulturalnej, sportowej oraz rekordowe obroty handlowe; zwrócił również uwagę, że współpraca energetyczna odgrywa rolę stabilizatora w relacjach dwustronnych (dosł. „kamienia balastowego”, *yacangshi*). Sformułowanie to wskazuje wyraźnie gdzie leży ciężar ekonomicznego znaczenia Rosji dla Chin. Ponadto Xi powiedział, że w „obliczu globalnych perturbacji” oba państwa powinny zacieśniać współpracę i „być dla siebie partnerami globalnymi”.

Wraz z utratą europejskich rynków zbytu dla surowców energetycznych, Moskwa staje się coraz bardziej zależna od zamówień z Pekinu. W listopadzie 2022 roku Chiny zakupiły rekordową ilość gazu z Rosji, zwiększyły również import rosyjskiej ropy i węgla. Z kolei 21 grudnia Władimir Putin przewodniczył uruchomieniu nowego, złoża gazu ziemnego w Kowytce, którego rezerwy wynoszą 1,8 biliona metrów sześciennych i będą zasilać transporty do Chin gazociągiem Siła Syberii (zob. komentarz).

31 grudnia: Qing Gang nowym ministrem spraw zagranicznych ChRL. 59-letni Qin przez ostatnie 17 miesięcy pełnił funkcję ambasadora ChRL w USA; zastąpił na stanowisku Wang Yi, który kierował chińską dyplomacją przez ostatnią dekadę, a po XX Zjeździe KPCh awansował do Biura Politycznego KPCh. Nowy minister w pierwszą podróż zagraniczną uda się do Afryki.

KOMENTARZ

Koniec z polityką „zero Covid”. Kluczowe decyzje odnośnie do zmiany strategii walki z koronawirusem wprowadzonej w grudniu zostały podjęte przez kierownictwo KPCh 10 listopada 2022 roku. Głównymi przesłankami stojącymi za odwrotem od dotychczasowej polityki surowych obostrzeń miało być „zmniejszenie wpływu pandemii na rozwój gospodarczy i społeczny” oraz „przywrócenie regularnej produkcji i normalnych warunków życia”. Istotnie, polityka ścisłych lockdownów przełożyła się na spowolnienie gospodarcze i była niezwykle uciążliwa dla społeczeństwa, w krańcowych przypadkach prowadząc do takich tragedii, jak pożar w Urumczy. Należy również pamiętać o rosnącym sprzeciwie społecznym, choć był on relatywnie niewielki liczebnie i ograniczony do największych ośrodków miejskich. Naturalnie chińscy dyplomaci upatrują źródeł społecznego sprzeciwu w działaniach inspirowanych z zewnątrz. Dla przykładu, według ambasadora ChRL we Francji Lu Shaye „ruch białych kartonów” to emanacja „kolorowych rewolucji”. Zdaniem chińskiego dyplomaty sprzeciw społeczny został w pierwszej kolejności spowodowany „nieprawidłową realizacją polityk centralnych przez chińskie władze lokalne, co zostało wykorzystane przez siły zewnętrzne”.

Jednak główną przyczyną radykalnego odwrotu od „zero Covid” wydaje się być przede wszystkim konstatacja chińskich władz, że dotychczasowa strategia w walce z pandemią była nieefektywna i nie pozwoliła na powstrzymanie wzrostu liczby zakażeń. Świadczą o tym ogromne rozbieżności między oficjalnymi danymi a faktyczną skalą zachorowań, na co zwróciła również uwagę Światowa Organizacja Zdrowia. Zresztą rozbieżności te dotyczą również danych dostarczanych przez władze centralne i lokalne. Dla przykładu, pod koniec grudnia komisja zdrowia w prowincji Zhejiang powiadomiła o milionie nowych infekcji dziennie, podczas gdy władze centralne informowały o niecałych trzech tysiącach przypadków.

Odejście od „zero Covid” było politycznie możliwe dopiero po XX Zjeździe KPCh, ponieważ dotychczasowa strategia opierała się na rzekomej wyższości chińskiego systemu politycznego nad demokracjami liberalnymi. W połowie lutego 2020 roku Xi Jinping oznajmił, że przeciwdziałanie i kontrola nad wirusem Covid-19 jest ważnym testem dla chińskiego systemu politycznego i zdolności KPCh do rządzenia. Trzy lata od wybuchu pandemii, władze ChRL wracają teraz do punktu wyjścia, w dużym stopniu podążając ścieżką wytyczoną przez państwa zachodnie.

Dmitrij Miedwiediew przybył na rozmowy z Xi Jinpingiem oficjalnie z ramienia kremlowskiej partii Jedna Rosja, której jest przewodniczącym. Choć trudno jest w tym przypadku rozdzielić sferę partyjną od państwowej, to sekretarz generalny KPCh wypowiedział się o relacjach międzypartyjnych jako elemencie konsolidującym „konsensus polityczny między Chinami i Rosją”. Xi powiedział również, że w minionej dekadzie stosunki chińsko-rosyjskie przetrwały próbę międzynarodowych wstrząsów, a „obie strony podejmują długoterminowe decyzje strategiczne w odniesieniu do własnych uwarunkowań państwowych (*guoqing*)”.

W kontekście „kryzysu ukraińskiego”, jak nieprzerwanie strona chińska określa trwającą dziesięć miesięcy wojnę, Xi Jinping powtórzył po raz kolejny, że Chiny opowiadają się za osiągnięciem rozwiązania na drodze negocjacji i wyraził nadzieję, że „wszystkie zainteresowane strony zachowają powściągliwość”. Choć stwierdzenie to jest nieprecyzyjne (zapewne umyślnie), to sprzyja stanowisku Rosji, która wobec ukraińskiej kontrofensywy chciałaby czasowo zamrozić konflikt, aby odzyskać siły ludzkie i sprzętowe. W sukurs stanowisku Xi poszedł Miedwiediew, który powiedział, że „przyczyny wybuchu kryzysu ukraińskiego są niezwykle skomplikowane, a Rosja chce rozwiązać problem na drodze rozmów pokojowych”. Choć wizyta Miedwiediewa była anonsowana jako element dyplomacji partyjnej, to z uwagi na fasadową pozycję Jednej Rosji w strukturach Kremla, jak i samego Miedwiediewa, który jest przede wszystkim zaufanym stronnikiem Władimira Putina (w tym zastępcą prezydenta w Radzie Bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej) można domniemywać, że jej celem było omówienie ważnych zagadnień w relacjach międzypaństwowych i przygotowanie gruntu pod rozmowę przywódców obu państw. Z pewnością ważny jest też kontekst tej wizyty – w tym samym dniu Waszyngton odwiedził prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski.

Rozmowa Xi-Putin: dobra mina do złej gry. Przewodniczący ChRL zapewnił swojego rozmówcę, że Chiny są gotowe do współpracy z „Rosją i innymi siłami postępowymi”, w celu przeciwstawienia się hegemonii (amerykańskiej), oba państwa powinny ściśle koordynować swe działania i współpracować ze sobą na arenie międzynarodowej. Chiny i Rosja mają również podejmować wspólne wysiłki na rzecz konsolidacji Szanghajskiej Organizacji Współpracy oraz zwiększać wsparcie wzajemne w zakresie ochrony „kluczowych interesów” każdej ze stron i „przeciwdziałać ingerencji i sabotażowi” sił zewnętrznych. W kontekście wojny w Ukrainie, to wyraźny sygnał, że w kolejnych miesiącach Chiny będą nadal wspierać Rosję, ponieważ z punktu widzenia Pekinu jest to wojna zastępcza ze Stanami Zjednoczonymi.

Według komunikatu strony chińskiej, Władimir Putin – podobnie jak Xi Jinping – wymienił liczne obszary współpracy dwustronnej, które w minionym roku nabrały

dynamiki, zaliczając do nich nawet kontakty sportowe. Pokazuje to, że wobec wykluczenia rosyjskich sportowców z wielu międzynarodowych zawodów i rozgrywek, Chiny są obecnie dla Rosji istotnym elementem przełamywania ostracyzmu na świecie.

W grudniowej rozmowie, podobnie jak w lutym 2022 roku, Putin zapewnił również o poparciu dla stanowiska władz ChRL w kwestii Tajwanu i przywiązaniu do „polityki jednych Chin”, choć Xi nie wyraził wprost analogicznego poparcia odnośnie do Ukrainy. Wskazuje to na niezmienną asymetrię w nieformalnym sojuszu Pekinu i Moskwy, w którym strona rosyjska pełni rolę „młodszeo partnera”.

Ponadto w komunikacie poinformowano zdawkowo, że strony „wymieniły uwagi na temat kryzysu ukraińskiego”. Xi Jinping miał w tym względzie podkreślić, że „Chiny odnotowały i doceniają oświadczenie Rosji o nieodrzucaaniu możliwości rozwiązania konfliktu na drodze negocjacji dyplomatycznych”. Zawężość tego stwierdzenia świadczy, że dziesięć miesięcy do wybuchu wojny, która skomplikowała relacje Chin z Unią Europejską i Stanami Zjednoczonymi, Pekin robi dobrą minę do złej gry. W rzeczywistości po 24 lutego ustała wszelka komunikacja na wysokim szczeblu między Chinami i Ukrainą, a Xi Jinping – pomimo starań władz w Kijowie – nie znalazł do tej pory czasu na rozmowę z prezydentem Zeleńskim. Dlatego można założyć, że chińska gotowość do mediacji pokojowych jest raczej pozorna i być może obliczona na prewencyjne uchylenie się od odpowiedzialności na wypadek kolejnej eskalacji ze strony Rosji.

Oprócz współpracy politycznej i gospodarczej ważnym elementem rosnącej zależności Rosji od Chin w kontekście wojny w Ukrainie jest legitymizacja władzy Władimira Putina, zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i na arenie międzynarodowej. Zgodnie z komunikatem opublikowanym przez Kreml, Putin nazwał Xi swoim przyjacielem, wyrażając oczekiwanie, że odwiedzi on Moskwę wiosną 2023 roku. Zdaniem rosyjskiego prezydenta „wizyta ta ma pokazać całemu światu jak silna jest przyjaźń rosyjsko-chińska i zgodność obu stron w kluczowych zagadnieniach”. Prezydent Rosji zaznaczył również, że oprócz bezpośrednich spotkań w Pekinie i Samarkandzie, przywódcy obu państw wielokrotnie rozmawiali ze sobą telefonicznie.

W wypowiedzi Władimira Putina nie zabrakło również odniesień do współpracy w zakresie obrony i technologii wojskowej, która zajmuje „specjalne miejsce w wieloaspektowej współpracy i w stosunkach obu państwami”. Choć z uwagi na zaangażowanie Rosji w wojnę z Ukrainą, Pekin i Moskwa nie nawiążą raczej formalnego sojuszu, to należy się spodziewać, że skala i zakres współpracy wojskowej będą się w 2023 roku nadal poszerzać. Choć słowo Ukraina nie padło ze

strony prezydenta Putina w ogóle, to nakreślił on wyraźnie normatywne spoiwo rosyjsko-chińskiego partnerstwa strategicznego. Jego zdaniem Moskwę i Pekin „łączy spojrzenie odnośnie do przyczyn, przebiegu i logiki dokonującej się transformacji globalnego krajobrazu geopolitycznego”, a oba państw będą się bronić w obliczu „bezprecedensowych nacisków i prowokacji ze strony Zachodu”.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

27 listopada–1 grudnia: wicedyrektor Wydziału Łączności Międzynarodowej KC KPCh Qian Hongshan z wizytą partyjną w Serbii. W czasie pobytu w Belgradzie Qian Hongshan spotkał się z kierownictwem głównych serbskich partii politycznych, w tym z prezydentem Aleksandrem Vučićem, który jest przewodniczącym rządzącej Serbskiej Partii Postępowej (SNS), Ivicą Dačićem, szefem Serbskiej Partii Socjalistycznej (SPS) oraz Aleksandrem Vulinem, liderem Ruchu Socjalistycznego (PS) (zob. komentarz).

28 listopada: powstaje grupa przyjaźni z Chinami w węgierskim parlamencie. W uroczystej inauguracji udział wzięło ponad 10 węgierskich parlamentarzystów oraz p.o. ambasadora ChRL w Budapeszcie Yang Chao.

9 grudnia: inauguracja bezpośredniego połączenia lotniczego Belgrad-Tianjin. Przed wylotem pierwszego samolotu odbyła się konferencja prasowa z udziałem premier Ana Brnabić, która wyraziła nadzieję, że nowe połączenie przyczyni się do zwiększenia ruchu turystycznego i chińskiej aktywności inwestycyjnej w Serbii. Zdaniem Brnabić, w 2019 roku Chińczycy byli najliczniejszą grupą turystów zagranicznych w Serbii. Połączenie obsługuje Air Serbia: raz w tygodniu w piątek wylot do Tianjinu, powrót do Belgradu w niedzielę.

9 grudnia: 2. Huawei Talent Summit w Grecji. Oprócz przedstawicieli różnych europejskich uczelni, firm i organizacji, w spotkaniu udział wzięli m.in. ambasador ChRL w Grecji Xiao Jun i grecki minister ds. zarządzania cyfrowego Kyriakos Pierrakakis, który wygłosił przemówienie w imieniu premiera Mitsotakisa.

12 grudnia: Wojciech Gerwel nowym podsekretarz stanu ds. Azji w polskim MSZ. Wojciech Gerwel jest zawodowym dyplomatą; od sierpnia 2018 roku pełnił funkcję ambasadora RP w Hanoi. Wcześniej pełnił m.in. funkcję pierwszego radcy ds. analiz strategicznych w Departamencie Strategii Polityki Zagranicznej w MSZ.

12 grudnia: spotkanie ambasadora ChRL w Polsce Sun Linjianga z wiceprzewodniczącym Nowej Lewicy Andrzejem Szejną. W rozmowie z chińskim dyplomatą europoseł Szejna, który jest wiceprzewodniczącym parlamentarnej

grupy przyjaźni polsko-chińskiej, powiedział, że Nowa Lewica ceni sobie doskonałe relacje z KPCh i chce wzmocnić stosunki międzypartyjne. Z kolei 16 grudnia z Sun Linjiangiem spotkał się inny wiceprzewodniczący tej grupy Tomasz Kostuś (Koalicja Obywatelska), który pogratulował chińskiemu dyplomacie rezultatów XX Zjazdu KPCh i zapewnił, że będzie promował współpracę pomiędzy parlamentami i władzami lokalnymi obu państw.

13 grudnia: Chiny i Węgry powołują międzyrządowy komitet współpracy ds. Pasa i Szlaku. Decyzję tę ogłoszono w czasie wideokonferencji ministrów spraw zagranicznych Wang Yi i Pétera Szijjártó. Szef chińskiej dyplomacji wyraził nadzieję, że „UE i jej państwa członkowskie będą podchodzić do rozwoju Węgier równie obiektywnie i życzliwie jak Węgry”, a „strona węgierska będzie nadal odgrywać konstruktywną rolę w rozwijaniu stosunków chińsko-europejskich”. Wang Yi powiedział również, że współpraca Chin z Europą Środkowo-Wschodnią wpisuje się w ogólny rozwój relacji Chiny-UE i opiera się na uznaniu „wzajemnych potrzeb i zalet komplementarnych”. Z kolei Péter Szijjártó pogratulował Chinom „sukcesu XX Zjazdu KPCh” i podziękował za „wieloletnie wsparcie gospodarczego i społecznego rozwoju Węgier”. Szef węgierskiej dyplomacji dodał również, że Węgry zawsze traktują Chiny jako przyjaciela, a nie rywala, i będą pełnić aktywną rolę w promowaniu formatu współpracy wielostronnej Chiny-EŚW (14+1).

Rząd Węgier jest z pewnością jednym z najbardziej prochińskich w UE. W maju 2021 roku Szijjártó wręczył Wang Yi węgierskie odznaczenie państwowe, dziękując mu za możliwość kupna od Chin szczepionek Sinopharm, które pomogły „w zapewnieniu bezpieczeństwa miliona Węgrów”.

14 grudnia: rozpoczęcie Chorwackiego Festiwalu Filmów Chińskich. W ceremonii otwarcia wzięło udział ponad 200 osób, w tym przewodniczący Chorwackiego Komitetu Olimpijskiego i były premier Zlatko Mateša, doradca prezydenta Chorwacji Zorana Milanovića, ambasador Chin w Chorwacji Qi Jinjin oraz prezes European Times Culture Media Group Zhang Xiaobei. Festiwal został zorganizowany przez European Times Culture Media Group oraz Instytut Konfucjusza przy Uniwersytecie w Zagrzebiu

16 grudnia: minister Wang Yi na 17. spotkaniu koordynatorów krajowych współpracy Chiny-EŚW. Na spotkaniu w formule wideokonferencji minister Wang Yi przybliżył dziesięcioletnią historię współpracy wielostronnej, podkreślając „głębokie więzy historyczne”, komplementarność rozwoju i „silną potrzebę współpracy” oraz potrzebę wdrażania konsensusu osiągniętego podczas szczytu w Pekinie (w 2021 roku). Szef chińskiej dyplomacji przedstawił cztery sugestie odnośnie do wzmocnienia współpracy Chiny-EŚW: 1) przywiązanie do przyjaźni i

jedności; 2) utrzymanie koordynacji i synergii działań („współpraca Chiny-EŚW jest częścią współpracy Chiny-UE; jest przywiązana do reguł rynkowych i standardów UE”); 3) utrzymanie wzajemnego otwarcia i obopólnych korzyści („Chiny będą importować więcej zaawansowanych produktów o wysokim standardzie z EŚW i będą traktować przedsiębiorstwa z państw EŚW na równi z innymi”); 4) nacisk na pragmatyzm i inkluzywność (utrzymanie równych preferencji dla wszystkich) – władze ChRL chcą wprowadzić nowe narzędzia w celu ułatwienia eksportu produktów rolno-spożywczych do Chin, e-commerce, finansów i connectivity.

20 grudnia: Chiny blokują utworzenie panelu arbitrażowego w Światowej Organizacji Handlu (WTO) w sprawie dyskryminowania Litwy. Wniosek w tej sprawie dwa tygodnie wcześniej złożyła Unia Europejska w związku z działaniami dyskryminacyjnymi Chin wobec litewskich firm i blokowanie importu litewskich produktów.

22 grudnia: inauguracja bezpośredniego połączenie lotniczego Szanghaj-Ateny. Operatorem trasy, podobnie jak w przypadku drugiego bezpośredniego połączenia Szanghaj-Pekin, są linie Air China.

KOMENTARZ

Wizyta Qian Hongshana w Serbii. Choć czterodniowa wizyta miała nominalnie charakter partyjny, to jej przebieg pokazał w jaki sposób chińska dyplomacja partyjna przenika się z państwową. W spotkaniu Qian Hongshana z Aleksandrem Vučićem udział wzięli m.in. wicepremier i minister obrony Miloš Vučević oraz ambasadorka ChRL w Belgradzie Chen Bo. Przywódca SNS pogratulował rezultatów XX Zjazdu KPCh i „reelekcji” Xi oraz nie szczędził komplementów pod adresem jego Globalnej Inicjatywy Rozwojowej, którą rzekomo wyróżnia troska o równość i dobrobyt wszystkich państw. Vučić zapewnił również chińską delegację o stanowczym poparciu Serbii dla integralności terytorialnej ChRL i „polityki jednych Chin” oraz wyraził nadzieję, że Xi Jinping wkrótce przyjedzie z wizytą do Belgradu.

Oprócz rozmów z prezydentem Vučićem, Qian Hongshan spotkał się również z kierownictwem Serbskiej Partii Socjalistycznej (SPS), której lider Ivica Dačić pełni funkcję pierwszego wicepremiera i ministra spraw zagranicznych w rządzie Any Brnabić (SNS). Na spotkaniu w siedzibie SPS podkreślano „żelazną przyjaźń” łączącą oba państwa oraz wyrażono chęć dalszego zacieśniania współpracy, do której Dačić zaliczył również relacje międzypartyjne. Szef SPS podziękował Chinom za

wspieranie integralności terytorialnej i suwerenności Serbii i przypomniał, że Chiny również mogą liczyć na wsparcie Serbii w tym zakresie. Ponadto wicepremier Dačić zapewnił swojego rozmówcę, że „Serbia jest największym przyjacielem Chin w Europie” oraz przypomniał, że chińska ambasada stała się jednym z celów bombardowań NATO w Belgradzie w 1999 roku. Szef serbskiej dyplomacji oznajmił również, że jego kraj będzie kontynuować współpracę z Chinami pomimo wszelkich nacisków z zewnątrz.

Po zakończeniu wizyty Qian Hongshana w Belgradzie, „Dziennik Ludowy” poinformował w krótkiej nocy, że serbskie partie zgodziły się co do doniosłości XX Zjazdu KPCh, który „przyniesie korzyści nie tylko Chinom, ale całemu światu, a modernizacja w stylu chińskim wnosi wielki wkład w postęp ludzkości”.

Dyskretna rola WŁM jako narzędzia „cichej dyplomacji” jest z pewnością istotnym elementem kształtowania percepcji Chin wśród serbskich elit politycznych. Jednak wypowiedzi czołowych serbskich polityków wskazują, że władze w Belgradzie i Pekinie łączy więcej aniżeli tylko kwestie wzajemnego poparcia dla suwerenności i integralności terytorialnej. To również, a może przede wszystkim, wyraźna nieufność wobec Zachodu i obecnego porządku międzynarodowego, którą oba państwa konsekwentnie demonstrują swoim stosunkiem do agresji rosyjskiej w Ukrainie. Oprócz doskonałych relacji politycznych (w tym partyjnych), gospodarczych i społeczno-kulturalnych, strategiczne partnerstwo Serbii i Chin zyskuje coraz wyraźniejszy aspekt strategiczny („żelazna przyjaźń”). Dlatego można zaryzykować tezę, że w miarę pogłębiania się wielowymiarowej współpracy między oboma państwami, status tychże relacji zostanie podwyższony do rangi „partnerstwa strategicznego na każdą pogodę”, które do tej pory Chiny nawiązały jedynie z Pakistanem i Białorusią. Okazją do tego byłaby wizyta Xi Jinpinga w Belgradzie.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

